

Magyar mint idegen nyelv tanárszak záróvizsgálja¹

A záróvizsga egy írásbeli és három szóbeli részből áll. Ennek megfelelően a hallgató négy részjegyet kap, amelyek kerekített átlagából áll össze a végső érdemjegy.

A tanári szakdolgozatra sajátos rendelkezések vonatkoznak, ezeket az SZMSZ III. Hallgatói követelményrendszer, tanulmányi és vizsgaszabályzat 10. számú függeléke tartalmazza. A tanári szakdolgozat két összetevője a portfólió és a kapcsolódó dolgozat.

I. A záróvizsga írásbeli összetevője:

A záróvizsgára a hallgató 60.000-80.000 karakterből álló záródolgozatot készít (amelybe nem számít bele a hivatkozás és az irodalomjegyzék). A hallgató a dolgozat témáját mind a szakterületi, mind a nyelvpedagógiai témakörökből választhatja.

II. A záróvizsga szóbeli összetevői:

II.1. Szakterületi ismeretek: Fogalomtörténet, intézmény- és oktatástörténet

1. Ismertesse a hungarológia fogalom kialakulásának 18-19. századi előzményeit!
2. Hogyan alakult a hungarológia fogalma Graggertől az 1960-as évekig?
3. Klaniczay Tibor és a Nemzetközi Filológiai Társaság (ma: Nemzetközi Magyarástudományi Társaság) hungarológia-felfogása és tevékenysége
4. A hungarológia és a MID a 21. század elején, oktatóhelyei, és a kultúratudomány szerepe a hungarológia a 21. század eleji felfogásában
5. Milyen hungarológiai intézménytípusok jöttek létre a két világháború között Magyarországon és külföldön?
6. Ismertesse a Debreceni Nyári Egyetem történetét a kezdetektől napjainkig!
7. A magyar mint idegen nyelv tanításának magyarországi központja: intézménytörténet a Koreai Előkészítő Intézettől a Balassi Intézetig
8. A magyar mint kevésbé ismert nyelv – nyelvpolitikai és nyelvoktatáspolitikai szempontból

¹ Érvényes a tanulmányaikat 2010 és 2011 szeptemberében megkezdett (felvételt nyert) MID szakos hallgatók számára. – Elfogadva: 2012. március 21. (Magyar Nyelvtudományi Tanszék)

9. Értelmezze a magyar mint idegen- és mint származásnyelv fogalmát!
10. Sorolja fel Bél Mátyás nyelvтанának újításait, és vesse össze a mű forrásaival!
11. Ismertesse a 18-19. századi nyelv- és nyelvtankönyvek szerkezetét és grammatika-felfogását!
12. Hungarológiai oktatás – német nyelvterületen (Márton József és Riedl Szende munkássága)
13. Hungarológiai oktatás - olasz nyelvterületen (Deáky Zsigmond; a fiumei iskola)
14. Vályi András munkássága, szerepe a magyar mint idegen- és mint környezetnyelv tanításának kialakulásában
15. A berlini magyar oktatóhely – mint a külföldi hungarológiai oktatás ideális modelljének létrejötte és történetének alakulása napjainkig

A felkészüléshez javasolt irodalom:

- Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.) 2006. *Magyar nyelvmester*. Tinta Könyvkiadó, Bp. 15–73.
- Nádor Orsolya 2009. A magyar nyelv politikai státusváltozásai és az oktatás. Adalékok a magyar nyelv tanításának történetéhez. *Anyanyelv-pedagógia* 2.
<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/index.php?issue=6>
- Szathmári István 1968. Régi nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Ujváry Gábor 2004. A magyar kultúra őrszemei. A magyar kulturális és tudományos külpolitika és a külföldi magyar intézetek és lektorátusok. In: Éger Gy. – Kiss J.L. szerk. *Stratégia és kultúra. Kulturális külpolitika az új kihívások tükrében*. 25–77. elektronikusan: <http://www.pccd.hu/nemzetismeret/html/10-2.html>
- Hungarológiai alapszövegek. <http://www.nmtt.hu/docs/alapszoveg.pdf>

II.2. Szakterületi ismeretek: Magyar grammatika külföldieknek

1. A funkcionális és a formális nyelvszemlélet egybevetése és alkalmazhatóságuk a magyar grammatika tanításában
2. A magyar nyelv (a finnugor nyelvek) tipológiai sajátosságai; a nyelvrokonság bizonyítékai, tudományos és tudománytalan viták a magyar nyelv rokonságáról
3. A fonetika tanítása; a hangrendi szabályok
4. A névszók alaktana (az egy- és többalakú névszótövek áttekintése)
5. A határozóragok és a névutók irányhármassága
6. A tárgy ragjának és a többes szám jelének tanítása
7. A 'birtoklás' jelentés grammatikai kifejezőeszközei (birtokos személyjelek, birtoktöbbséítő jel, birtoklásmondat)
8. Az ige alaktana (az egy- és többalakú ige-tövek áttekintése); a határozatlan és a határozott ragozás
9. A nominális mondatok. A létige funkciói a magyarban
10. A felszólító mód (és funkciói)

11. A feltételes mód (és funkciói)
12. A főnévi igenév (és funkciói)
13. Az igekötők (és funkciói)
14. A szókincs tanítása a MID-ben; a nyelvtanulók „hamis barát”-ai
15. A pragmatikai szemléletmód jelentősége és alkalmazásának kérdései a MID-ben. A pragmatika főbb területeinek érvényesítése a MID-ben. Az interperszonalitás kifejeződésének lehetőségei: az udvariasság, a kérés és a visszautasítás pragmatikája

A felkészüléshez javasolt irodalom:

a) Grammatika

- Éder Zoltán – Kálmán Péter – Szili Katalin 1998. Sajátos rendező elvek a magyar mint idegen nyelv leírásában és oktatásában. In: Giay Béla – Nádor Orsolya (szerk.): *A magyar mint idegen nyelv. Hungarológia*. Janus – Osiris Kiadó, Budapest. 409–411.
- H. Varga Márta 2004. A szóképzés helye a magyar mint idegen nyelv tanításában. *Dolgozatok a magyar mint idegen nyelv és hungarológia köréből*. 41. szám. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- H. Varga Márta 2007. A nyelvtanulók „hamis barátai”-ról. In: Fóris Ágota – Pusztay János (szerk.) *Ezerarcú lexikon. Lexikográfiai, lexikológiai és terminológiai tanulmányok*. BDF, Szombathely. 7-19.
- Hegedűs Rita 2004. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.) 2006. *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv – hungarológiai alapismeretek*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 73–122.
- Keszler Borbála (szerk.) 2000. *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- M. Korchmáros Valéria 2006. *Lépésenként magyarul. Magyar nyelvtani kézikönyv*. Szegedi Tudományegyetem Hungarológiai Központ, Szeged.
- Szili Katalin 1995. Az igekötős igék képzéséről (Elméleti fejtegetések és gyakorlati vizsgálatok). *Dolgozatok a magyar mint idegen nyelv és a hungarológia köréből* 32. Budapest.
- Szili Katalin 1999. Hogyan tanítsuk? I. Az igekötők. A kétféle igeragozás. *Dolgozatok a magyar mint idegen nyelv és a hungarológia köréből* 38. Budapest.
- Szili Katalin 2006/2011 *Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához*. Enciklopédia Kiadó, Budapest.
- Szita Szilvia – Görbe Tamás 2010. *Gyakorló magyar nyelvtan*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2005. Funkcionális nyelvtan: elmélet és gyakorlat. *Magyar Nyelvőr* 129: 348–362.

b) Pragmatika

- Szili Katalin 2010. A grammatika a magyart idegen nyelvként tanító munkákban – a közelmúlt eredményei és a jövő kihívásai. *THL2 Journal of Teaching Hungarian as a*

2nd Language and Hungarian Culture. 169–185.

http://epa.oszk.hu/01400/01467/00007/pdf/EPA01467_THL2_2010_1-2_169-185.pdf

Szili Katalin 2004. *Tetté vált szavak*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. (A *Bevezetés* és tételhez kapcsolódó fejezetek.)

Tátrai Szilárd 2006. A nagy esernyőcsel (A pragmatikai szemlélet alkalmazásának lehetőségei). *THL2 Journal of Teaching Hungarian as a 2nd Language and Hungarian Culture*. 29–35. <http://epa.oszk.hu/01400/01467/00002/pdf/029-035.pdf>

Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába. Funkcionális kognitív megközelítés*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. (A *Bevezetés* és tételhez kapcsolódó fejezetek.)

II.3. Szakmódszertani ismeretek: A magyar mint idegen nyelv oktatásának gyakorlata

1. A magyar mint idegen nyelv tanára és tanulója (képességek, szerepek, eszközök, típusok, szociokulturális jellemzők)
2. Nyelvpedagógia, nyelvoktatási módszerek I. A nyelvtani fordító módszer hagyományai a magyar mint idegen nyelv tanításában
3. Nyelvpedagógia, nyelvoktatási módszerek II. A nyelvtani-fordító és a direkt módszer ötvözete a magyar államnyelv tanításának 19-20. századi gyakorlatában
4. Nyelvpedagógia, nyelvoktatási módszerek III. A kommunikatív módszertől a posztkommunikatív módszerig
5. Elektronikus tananyagok: a multimédia és az eLearning lehetőségei a modern idegennyelvtanításban, különös tekintettel a magyarra mint kevésbé ismert nyelvre és kultúrára
6. Tartalomalapú nyelvoktatás a hetvenes évektől napjainkig (a NEI, a Balassi Intézet, valamint az egyetemek gyakorlata)
7. A Debreceni Nyári Egyetem tankönyvei és segédanyagai a rövid- és hosszú távú nyelvtanítás szemszögéből
8. A Nemzetközi Előkészítő Intézet Színes Magyar Nyelvkönyve (és utódja, az Új Színes Magyar Nyelvkönyv); a NEI szaknyelvi tankönyvei
9. A Szegedi Tudományegyetem nyelvoktató csomagja (Durst Péter: Lépésről lépésre magyarul)
10. A nyelvtan tanításának módszerei, a nyelvtani témák sorrendje
11. A pragmatikai elemek (nyelvhasználat) tanítása
12. A különböző nyelvi képességek; kialakításuk, fejlesztésük az oktatás különböző szakaszaiban
13. A nyelvtanítás során használt szöveg-, feladat- és gyakorlattípusok a különböző nyelvoktatási módszerek tükrében
14. A magyarsággép formálásának leggyakoribb eszköze: a magyar kultúra reprezentációja a ma használatos magyar nyelvkönyvekben; a kultúratanítás módszerei
15. A magyar mint idegen nyelv a Közös Európai Referenciakeret és a nyelvvizsgák szemszögéből

A felkészüléshez javasolt irodalom:

a) Módszertan-történet, nyelvpedagógia

- Bárdos Jenő 2000. *Az idegen nyelvek tanításának elmélete és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Bárdos Jenő 2005. *Élő nyelvtanítás-történet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Medgyes Péter 1995. *A kommunikatív nyelvtanítás*. Eötvös Kiadó, Bp.
- Molnár Andrea 2001. *Idegennyelv-tanítás – másképpen (?) Minták a magyarországi tanítási gyakorlatból*. Eötvös Kiadó, Bp.

b) Tankönyvek, tananyagok

- Durst Péter 2005. Lépésenként Magyarul - egy tananyagcsomag összeállításának irányvonalai. In: Nádor Orsolya - Szűcs Tibor (szerk.): *Hungarológiai Évkönyv 6*. Pécsi Tudományegyetem. 207-213.
- Durst Péter 2006. A videó szerepe a MID oktatásában. In: *THL2 2 (1-2)*. 121-127.
- Durst Péter 2006. Rendezőelvek a magyart idegen nyelvként oktató tananyagok és tantervek összeállításában - különös tekintettel az elsajátítás sorrendjére. In: Nádor Orsolya - Szűcs Tibor (szerk.): *Hungarológiai Évkönyv 7*. Pécsi Tudományegyetem. 33-39.
- Hidasi Judit 1998. *Szavak, jelek, szokások: a nemzetközi kommunikáció könyve*. Budapest: Windsor Kiadó.
- Hidasi Judit 2004. *Interkulturális kommunikáció*. Második kiadás. Scolar Kiadó: Budapest
- Holló Dorottya 2008. *Értsünk szót! Kultúra, nyelvtanítás, nyelvhasználat*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Jónás Frigyes 2007. Tananyagkészítés a magyar mint idegen nyelvben. In: *THL2 3(1-2)*. 67-75.
- Kurtán Zsuzsa 2001. *Idegen nyelvi tantervek* NTK. Budapest. 126-148.
- Medgyes Péter 1997. *A nyelvtanár*. Corvina. Budapest. 85-93.
- Pál Erika 2000. A magyar imázs a magyar nyelvkönyvekben. In: Szűcs Tibor (főszerk.): *Hungarológiai Évkönyv 1*. Pécsi Tudományegyetem. 149-164.
- Prileszky Csilla 1998. A *Színes Magyar Nyelvkönyv* általános célkitűzései. In: Giay Béla - Nádor Orsolya (szerk.): *A magyar mint idegen nyelv/hungarológia*. Osiris. Budapest. <http://mek.oszk.hu/01700/01702/01702.pdf>
- Szili Katalin 1998. Nyelvünk a külföldieknek írt nyelvkönyvekben. In: Giay Béla - Nádor Orsolya (szerk.): *A magyar mint idegen nyelv/hungarológia*. Osiris. Budapest. <http://mek.oszk.hu/01700/01702/01702.pdf>
- Szili Katalin 2006a. A magyar mint idegen nyelv tanítása az ezredfordulón. In: Hegedűs Rita - Nádor Orsolya (szerk.) *Magyar nyelvmester*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 145-160.
- Szili Katalin 2006b. Grammatika – pragmatika? *THL2 Journal of Teaching Hungarian as a 2nd Language and Hungarian Culture*. 22-28.

Zaláné Szablyár Anna - Petneki Katalin 1997. *Hogyan válasszunk nyelvkönyvet? Az iskolai nyelvoktatásban használt nyelvkönyvek, tanulási és tanítási segédletek minősítési rendszere.* Soros Oktatási Füzetek 88. Soros Alapítvány. Budapest.

c) A nyelvtanár és a nyelvtanuló

Bárdos Jenő 2003. *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 41-93., 103-199., 235-261.

Csonka Csilla 2006. A magyar mint idegen nyelv tanulója. In: Hegedűs Rita - Nádor Orsolya szerk. *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv - hungarológiai alapismeretek.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. 161-169

Jónás Frigyes 2006. A magyar mint idegen nyelv tanára. In: Hegedűs Rita - Nádor Orsolya szerk. *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv - hungarológiai alapismeretek.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. 170-175.

Kőfalvi Tamás 2006. *E-tanítás: információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban: alapismeretek a tanári mesterségre készülők számára.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Szili Katalin 2006. A magyar mint idegen nyelv tanítása az ezredfordulón. In: Hegedűs Rita - Nádor Orsolya szerk. *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelv - hungarológiai alapismeretek.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. 144-160.

2012. március 21.

Dr. Fóris Ágota
tanszékvezető
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

Dr. Bodonyi Edit
tanszékvezető
Tanárképzési Tanszék

Dr. Nádor Orsolya
szakképzettség felelős